

MANET Korányi Sándor díj előadás

**„A vesebajok funkcionális pathológiájának,
diagnostikájának és therapiájának biológiai és klinikai
alapja”**

A professzor előadása

III.sz. Belklinika, 1927 október 12. szerda 10-óra

Tislér András

Semmelweis Egyetem, Belgyógyászati és Onkológiai Klinika
2024 október

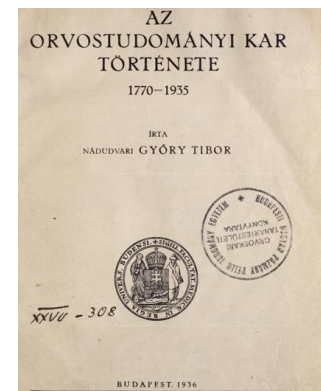
SEMMELWEIS
EGYETEM 1769

Időutazás 1927-be.....

- a helyszín
- a professzor
- az előadás
- az örökség

Törvénycikk a külső klinikai tömb létrehozásáról

A tanártestület klinikusai szinte megszámlálhatatlan alkalommal hangoztatták panaszukat, hogy klinikáik nincsenek az eredményes tanításhoz szükséges beteganyaggal kellően ellátva, mert semmiféle közkórházzal nem állanak összekötésben, így ismét az 1903 nov. 17.-i kari ülésen.

1904 : XIV. t. cikk, mely kimondta, hogy „a budapesti királyi egyetem orvosi kara mellett létesítendő egyetemi közkórház építésére ötmillió koronát irányoz elő.“ Az indokolás szerint a közkórház „az egyetemi klinikák csekély beteglétszámából az orvosképzésre háramló bajokon segíteni van hivatva“, hogy tehát 1. a klinikákat beteganyaggal ellássa, 2. hogy a hiányzó klinikákat pótolja, 3. a tanári succrescentiát biztosítsa.

A külső klinikai tömb helyszíne a Fűvészkert jelentős része lett, 1909-ben

<https://maps.arcanum.com/hu/map/budapest-1895/>

A külső klinikai tömb helyszíne a Fűvészkert jelentős része lett, 1909-ben

<https://maps.arcanum.com/hu/map/budapest-1895/>

A helyszín

Giergl Kálmán és Korb Flóris építészek

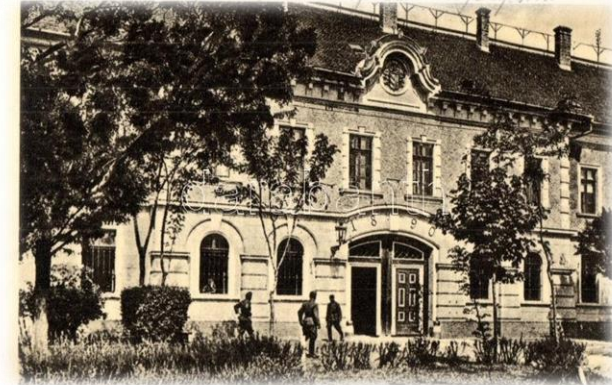
Klotild palota

Zeneakadémia

Egyetemi épületek, Debrecen

Szeged, tűzéraktanya

A helyszín: III. sz. Belklinika

A klinika

Az előadó

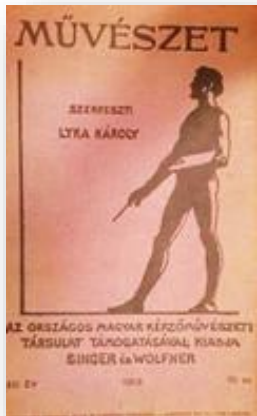
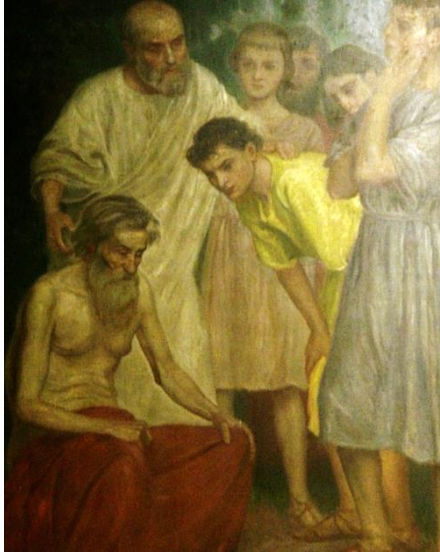
Az előadó

A festmény

(Jendrassik Jenő 1913)

Művészet, 1913;12(5):163

JENDRÁSSIK JENŐ

nak. Itt inkább oly képei szerepelnek, amelyekben valami gyöngélt családlás lra, bizonyos

„Hippokrates, az ókor tudós orvosának megtestesítője, a mai orvosok nagy őse "konzultál",

a másikon egy fekete ruhás alak fogja egy sárga bársonyban pompázó delnő pulzusát, különös színű folyadékot tartva magasra. Ez volna a középkor orvosa.

A harmadik s méretre legnagyobb képen pedig egy modern klinika terme van előttünk, formás, fekvő női testtel s körülötte figyelő orvosok, maga Jendrassik egyetemi professzor, asszisztenseivel.”

A professzor 1866-1944

- 1888 orvossá avatás (22 évesen)
- 1889 Strassburg (23 évesen)
- 1890-1895 (24-29 évesen) gyakornok – adjunktus I Belkórda
- 1891 (25 évesen) Állatorvostani Akadémiai élettani tanszék
- 1893 (27 évesen) Idegkórtan magántanár
- 1895 (29 évesen) Lipcse, Párizs, München,
- 1897 (31 évesen) rendkívüli tanár
- 1907 (41 évesen) a belgyógyászati diagnosztika nyilvános rendes tanára
- 1909 októberétől 1936 júniusáig (43-70 évesen) a III. számú Belklinika igazgatója
- 1927 (61 évesen) felsőházi tag

Magyar Imre: Korányi Sándor. Bp., 1970. Akadémiai. (A múlt magyar tudósai)

A professzor

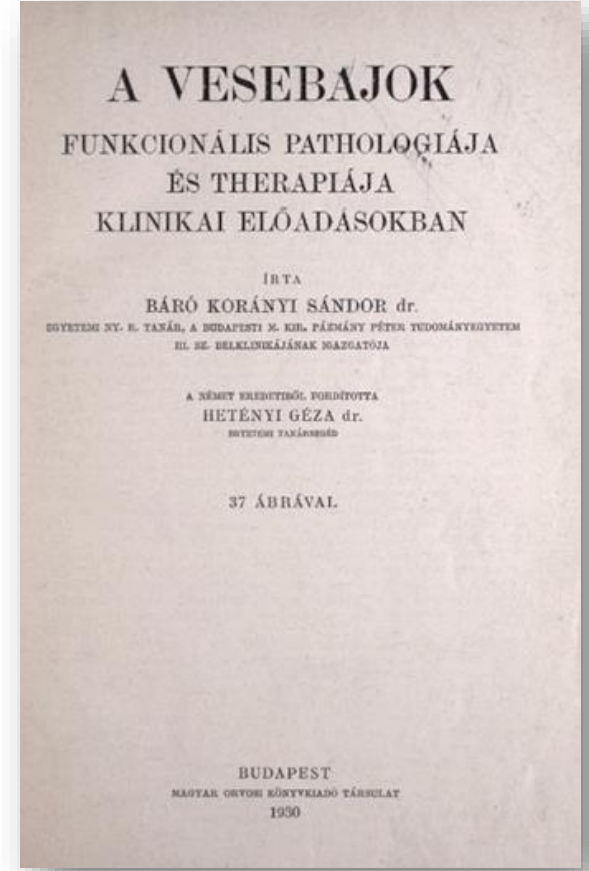
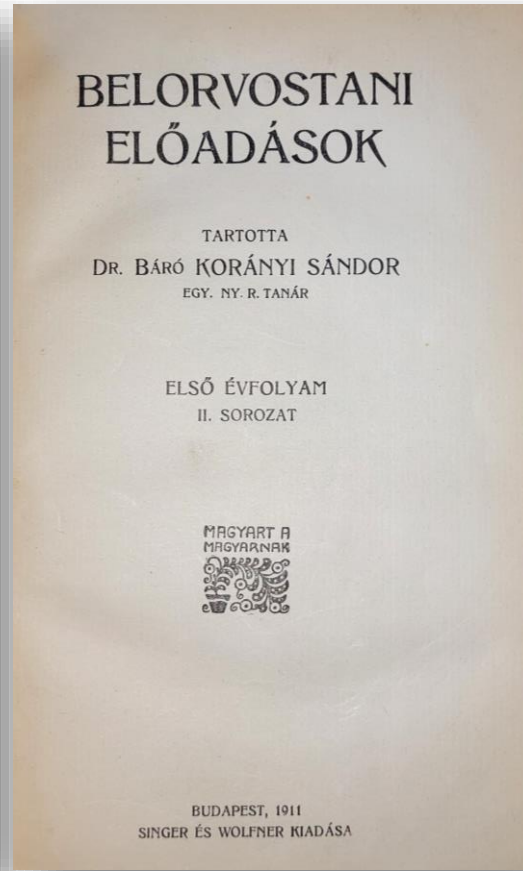
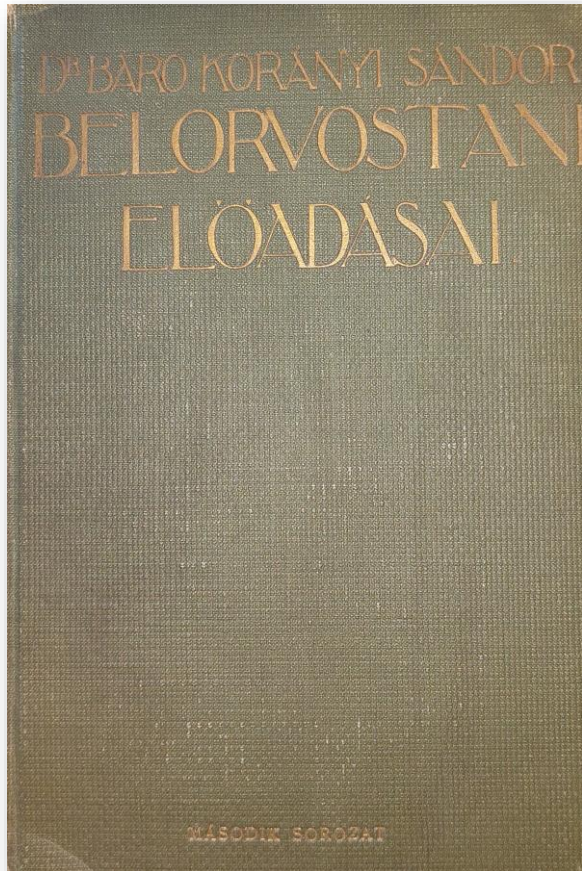

Az életmű

- **Vizelet fagyáspontcsökkenés** – oldott molekulák száma, vizeletben, vérben
- **Az ép vese szinte korlátlanul képes kiválasztásra és alkalmazkodásra**, vagyis a vizelet fagyáspontcsökkenésének változtatására, azaz a vizelet ion-koncentrációjának változtatására, a szükséglethez képest.
- ...amelyet uraemiának nevezünk, a vér fagyáspontcsökkenése is megváltozik. $-0,60^{\circ}\text{C}$ alatt van (egészséges emberen $-0,56^{\circ}\text{C}$). Korányi állapította meg, hogy a különbség csupán az anyagcsere organikus bomlástermékeiből származhat.
- **Asthenuriás az olyan vese, mely elvesztette alkalmazkodási képességét**, és mindenkor csak azonos töménysége, kb. 1010-es fajsúlyú vizeletet tud előállítani, melynek ionkoncentrációja azonos a vérével.
- szervezetben rekedt anyagcseretermékek felszaporodása, visszatartása (retentiója) kiváltja azokat a tüneteket, melyek összességét Korányi óta veseelégtelenségnek (vese-insufficiencia) nevezzük
- *Vizenyő keletkezési módja*
- *Diéta..... „az ilyen betegnek sok folyadékot kell adnunk, hogy a kompenzálás ilyen módon lehetségessé váljék”.*
- *Riva-Rocci-féle vérnyomásmérés kritikája*
- *Benzolkezelés leukaemiában*
- *Vörösvérsejtképzés magaslati helyen*
- *Hastífus, tuberkulózis*

Magyar Imre: Korányi Sándor. Bp., 1970. Akadémiai Kiadó. (A múlt magyar tudósai)

Az előadás

A vesebetegségek osztályozásáról (1911)

Tisztelt hallgatóim!

Betegségek osztályozásánál háromféle elvet követhetünk. Osztályozhatjuk a betegségeket azok külső megjelenési módja, azok kórbonctani alapja, vagy pedig azok okai szerint. Ezen osztályozási elvek közül a legfelületesebb eredményekhez kétségtelenül az elsőnek követése vezet és éppen olyan kétségtelen, hogy az aetiologiai alapon keresztül vitt rendszerbefoglalás volna tudományos szempontból az egyedüli helyes.

Belorvostani Előadások, tartotta Dr. Báró Korányi Sándor Egy. Ny. R. Tanár, Budapest 1911, Singer és Wolfner kiadása

A vese tapintásáról (1911)

A vesetapintást elősegítő másik mozgást Guyon ballotement rénal-ja segítségével magunk idézzük elő. A beteg ágyéktáját támasztó kezünk ujjaival felhatolunk a XII. borda és a gerincoszlop által alkotott u. n. costovertebralis szögig. Az ezt a pontot érintő ujjaink nyomása a vesét emeltyű módjára mozgatja, mialatt annak alsó polusa a hasfalhoz közeledik. Ha ez a belélegzés időszakában történik, amikor a vese mélyebbre száll, akkor a vese esetleg tapinthatóvá válik

A cilinderekről (1911)

Tudják, hogy a beteg vese albuminuriáját a vizeletben hengerek kiürülése kíséri. E hengerek keletkezésének módját még homály fedi. Közülük a hyalin cylinderek nagyon alapos centrifugálás után nagyon kis számban ép vizeletben is megtalálhatók mint a vesehám physiologikus kopásának jelei. Ha azonban számuk akkora, hogy könnyen fel-találhatókká válnak, ez a kopás kóros fokozódása mellett szól és ha köztük szemcsés cylinderek, többé-kevésbé egészükben felismerhető vesehámsejtek is vannak a vizeletben, akkor biztosak lehetnek afelől, hogy az ezek kiürülését kísérő albuminuria a vese betegségével áll össze-függésben.

Belorvostani Előadások, tartotta Dr. Báró Korányi Sándor Egy. Ny. R. Tanár, Budapest 1911, Singer és Wolfner kiadása

A hyposthenuriáról és veseelégtelenségről

Száraz étrend után az ember vizeletének fagypontcsökkenése -3° körül is lehet. Bőséges ivás után ez érték -0.10° fölé emelkedhetik. Rendes étkezés és szabad vízbevétel mellett az emberi vizelet fagypontcsökkenése többnyire -1.2° és -2.3° között ingadozik.

További kísérletek mutatják, hogy *egy* vese kiirtása után a vér fagypontja normalis marad. *Tehát a vér fagyáspontcsökkenésének süllyedése 0.56° alá annak bizonyága, hogy az összes veseállománynak több mint fele működik hiányosan, hogy tehát mindkét vese beteg.* Ezt az állapotot, amelyben tehát a vesék nem tudnak teljesen eleget tenni a szervezet követelményeinek, „veseelégtelenség”-nek nevezetem el és kifejezetten kiemeltem, hogy ennek jeleit a vérben kell keresnünk.

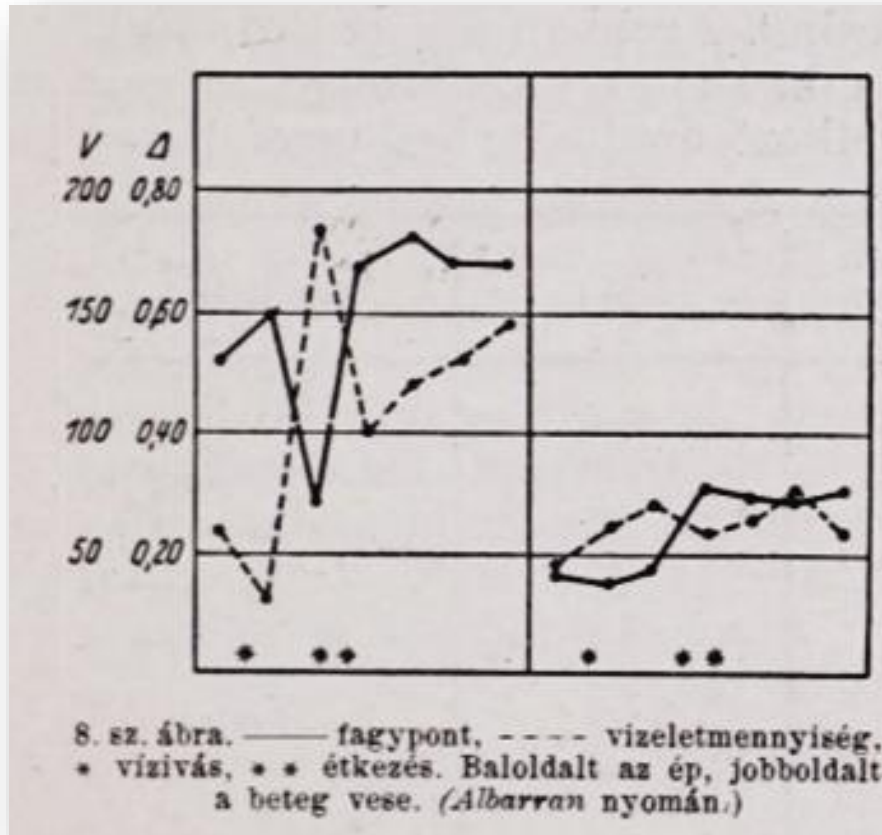
Belorvostani Előadások, tartotta Dr. Bárány Sándor Egy. Ny. R. Tanár, Budapest 1911, Singer és Wolfner kiadása

A hyposthenuriáról és veseelégtelenségről

1890-ben történt, hogy *Tauffer* professzor, a budapesti egyetem nőgyógyász-tanára, súlyos nőgyógyászati műtét folyamán megsértette egy asszony jobboldali ureterét. Az ureter centralis csomkját a hasfalba varrta. A beteg a műtét után összeszedte magát, idő múltán azonban ismét visszajött a klinikára és azt kívánta, hogy szabadítsák meg vizeletfistulájától. *Tauffer* a beteget hozzám küldte és azt kérdezte, vajjon kiirthatja-e a jobb vesét. Megvizsgáltam a hólyagból és a sipolyból ürülő vizeletet és azt találtam, hogy a sipolyvizeletben a konyhasó, a huyany és a phosphatok jelentékenyen kisebb concentrációban foglaltak, mint a hólyagvizeletben. Az eset folytatólagos megfigyelése közben feltűnt nekem továbbá, hogy a sipolyvizelet összetételének változékonysága jóval kisebb fokú, mint a hólyagvizeleté. E leletet nem tudtam másképpen magyarázni, mint a jobb vese működési zavarával és ennek okát abban láttam, hogy a hólyag védelmétől megfosztott jobb vese megbetegedett.

Belorvostani Előadások, tartotta Dr. Bárány Sándor Egy. Ny. R. Tanár, Budapest 1911, Singer és Wolfner kiadása

A hyposthenuriáról és veseelégtelenségről

A hyposthenuria fogalmát eredetileg úgy határoztam meg, hogy a vese képtelen oly vizeletet készíteni, amelynek molekuláris koncentrációja tág határok között változik és a vértől [illetve fajsúlya a fehérjétől mentesített vérsavó fajsúlyától (1010)] igen különböző.

Az örökség

- **Tanszékvezetők a klinikáról:**

- Bálint Rezső, Rusznyák István, Haynal Imre, Hetényi Géza, Julesz Miklós, Magyar Imre, Mosonyi László, Ratkóczy Nándor

- **Magyar Imre az iskoláról:**

- „Törekvés az egzaktságra, a kifejezés világossága, a szigorú kritika a gyógyításban és a tudományos kutatás eredményeiben egyaránt és még valami: egy nehezen kifejezhető sajátság, melyet még leginkább a tisztesség kifejezés közelít meg.”

- **Rusznyák István a Korányi iskola jellemzőit három dologban foglalta össze:**

- „A funkcionális szemlélet, az alaptudományok eredményeinek beépítése a klinikumba és az orvosi tevékenység egyfajta humanizmusa.”

Magyar Imre: Korányi Sándor. Bp., 1970. Akadémiai Kiadó (A múlt magyar tudósai)

Az örökség

Vigyázat a védjegyre!

12

DÉLMAGYARORSZÁG

1912. november 19.

SZENT ISTVÁN védjegyű DUPLA-MALÁTÁSÖR

Különösen fontos lábbadozó betegeknél, valamint tejelválasztást előmozdító és tulajdonságainál fogva szoptató nőknek.

Ajánlják: dr. Angyán, dr. Elischer, dr. Herczel, dr. Kétly, dr. **Korányi**, dr. Laufenauer, dr. Liebmann egyetemi tanárok, valamint dr. Glax tanár, cs. és kir. kormánytanácsos, Abbazia; dr. Ebers, csász. tanácsos és dr. Coltelli, József főherceg udvari orvosa, Cirkvenica; dr. Szigeti, Gleichenberg; dr. Hajós, Lussinpiccolo; dr. Matanowitsch, montenegrói udv. orvos, Cetinje; dr. Bidoli, Velence-Lidó; dr. Devescovi, o o o o
Pola; dr. Marchese egy. tan. Catania stb. o o o o

Kapható mindenütt! — 10 palacktól
:-: kezdve házhoz szállít :-:

a „Kőbányai Polgári Serfőző“ R.-t.
főraktára Szegeden, Korona-u. 24.
Telefon 166. Telefon 166.

Számtalan utánzat van forgalomban.

Értéktelen utánzatoktól óvakodjunk!

Értéktelen utánzatoktól óvakodjunk!

Köszönet

- Tanároknak

De Châtel Rudolf

Kiss István

Alexander G. Logan

Rosivall László

- Munkatársaknak

- Barna István
- Ledó Nóra
- Nemcsik János
- Pethő Ákos
- Studinger Péter

- Diákoknak

- Családomnak

- Szüleimnek

